

Людмила Грищенко, магістрант заочної форми навчання
Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі» зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»,
освітня програма «Педагогіка вищої школи»

МОЖЛИВОСТІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Резюме: на основі залучення прогресивних педагогічних ідей С. Русової виявлено потенційні можливості змісту фахових дисциплін для формування ціннісного ставлення майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Ключові слова: фахові дисципліни, вищий заклад освіти, майбутній фахівець, формування, навчальний процес, професійна діяльність.

Summary: on the basis of the involvement of progressive pedagogical ideas S. Rusova revealed potential features of the content of professional disciplines for the formation of the value relation of future specialists to professional activity.

Key words: professional disciplines, higher education institution, future specialist, formation, educational process, professional activity.

Постановка проблеми. Необхідність формування ціннісного ставлення майбутніх фахівців до професійної діяльності викликана потребами українського суспільства у спеціалістах з високим рівнем особистісного та професійного розвитку, що дозволить їм ефективно вирішувати складні фахові завдання у сучасних динамічних реаліях, максимально відповідати світовим стандартам професіоналізму.

Фундаментальна основа підготовки фахівців – фахові дисципліни, які покликані формувати систему міцних теоретичних знань, практичних умінь і навичок правильно аналізувати відповідні процеси, швидко приймати рішення, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими явищами, орієнтуватись у ринковому середовищі, що постійно змінюється.

Необхідним стає осмислення та реалізація можливостей фахових дисциплін у контексті формування не лише кваліфікованих спеціалістів, а й

гідних членів гуманного суспільства, що стверджується в Україні. Потрібні нові підходи до вивчення фахових дисциплін, зокрема з акцентом на їхньому ціннісному аспекті.

Аналіз останніх джерел і публікацій вказав на існування досліджень концептуальних засад становлення, функціонування, розвитку фахової освіти та шляхів її вдосконалення у контексті виховання молоді (О. Гавриш, В. Ганін, Т. Ганніченко, Р. Гейзерська, О. Гончарова, С. Горобець, Т. Гуцан, Л. Довгань, Ю. Каракай, Л. Кириленко, Л. Лебедик [1], В. Майковська, І. Пархоменко, І. Прокопенко, Д. Разуменко, В. Соляр, В. Стрельников [3-5], Н. Тверезовська, Н. Уйсімбаєва, Л. Філіппова та ін.).

Метою статті є виявлення потенційних можливостей змісту фахових дисциплін для формування ціннісного ставлення майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Організація досліджень. Експериментальну базу дослідження становив Державний навчальний заклад «Гадяцьке вище професійне аграрне училище», де навчальна дисципліна розглядалася як педагогічно адаптована система понять про явища, закономірності, закони, теорії, методи тощо.

Зазначимо, що видатний педагог Софія Федорівна Русова наполягала на створенні належних умов для навчання і соціального виховання в новій школі: 1) товариська атмосфера в школі, довірливі відносини між вчителями та учнями; 2) учнівське самоврядування; 3) заміна класу нечисленними рухливими групами; 4) реформа методів навчання (перехід від пасивних до активних); 5) заміна навчальних програм в середній школі [2, с. 147].

Основними можливостями навчальних дисциплін, що сприятимуть розкриттю аксіологічного потенціалу майбутніх фахівців, є, насамперед, особливості наукового знання: систематичність, коли нові знання плавно витікають з раніше здобутих, які є їхнім логічним підґрунтям; об'єктивність як відповідність перевіреним фактам, реальності взагалі; наявність певного наукового базису, цілісних теорій або ж окремих наукових положень; істинність як адекватне дійсності відображення у свідомості суб'єкта

пізнання відповідних явищ і предметів; критичність як необхідність перегляду, уточнення загальновідомих гіпотез і теорій, творчий пошук нових фактів і висунення актуальних наукових тверджень; раціональність як сукупність норм і методів, які характеризують наукове дослідження та відповідають логічним і методологічним нормам, правилам; відтворюваність як можливість застосування наукових результатів за інших рівних умов як самим автором, так й іншими суб'єктами навчальної діяльності, що спрямовується на досягнення чітко сформульованої мети; суб'єктивність як орієнтація на студента – носія індивідуального суб'єктивного досвіду, активності (завдання викладача полягає у розширенні потенціалу розвитку особистості, спрямуванні студента на усвідомлення необхідності самотворчості, саморозвитку, самовдосконалення завдяки педагогічно організованій діяльності та спілкуванню у єдиному середовищі взаємодії); орієнтація на практику як рушійну силу наукового пізнання та утвердження особистості у соціумі.

Для забезпечення аксіологічної орієнтованості змісту фахових дисциплін необхідно подбати про:

- розширення під час занять у студентів уявлень про соціальне призначення професії, систему професійних цінностей фахівців, їхній взаємозв'язок із подальшим професійним успіхом;

- мотивацію навчальної діяльності;

- спрямованість на формування та інтеграцію інтелектуальних, творчих, комунікативних умінь; суб'єкт-суб'єктну взаємодію;

- забезпечення підготовки до реалізації професійних цінностей у практичній діяльності.

Висновки. Фаховим дисциплінам властивий певний аксіологічний потенціал, який недостатньою мірою реалізується у процесі їхнього вивчення. Розширенню можливостей ціннісно-сислової інтерпретації навчального матеріалу сприяє застосування та логічне поєднання

дидактичних принципів, методів і засобів у процесі вивчення фахових дисциплін з урахуванням основних принципів професійної освіти.

Занурення студентів у широкий соціокультурний контекст професійних цінностей під час освоєння фахових дисциплін є важливою умовою процесу особистісного та професійного розвитку майбутніх фахівців, становлення професійної ідентичності.

Враховуючи ці обставини, необхідним завданням постає перебудова структури процесу навчання на професійно-ціннісну орієнтованість, а отже – визначення педагогічних умов, що цьому сприятимуть.

Література

1. Лебедик Л. В. Методологічні аспекти дослідження проблеми управління навчально-творчою діяльністю студентів / Л. В. Лебедик, Л. В. Рябовол // Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2011-2012 навчального року. – Полтава: ПУЕТ, 2012. – 225 с. – С. 173-178.

2. Русова С. Соціальне виховання, його значення у громадському житті / Софія Федорівна Русова // Вибрані педагогічні твори у 2-х кн. – К. 1. – К.: Либідь, 1997. – С.144-150.

3. Стрельніков В. Ю. Підготовка магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» до соціальної діяльності / В. Ю. Стрельніков // Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: надбання, проблеми, перспективи : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 23-24 березня 2012 року) / Ред. колегія: Романовська Л.І. (голова) та ін. – Хмельницький: ХНУ, 2012. – 207 с. – С. 122-124.

4. Стрельніков В. Ю. Розвиток особистісних смислів і ціннісних орієнтацій педагога / В. Ю. Стрельніков // Шлях освіти. – 2001. – № 2. – С. 11-13.

5. Стрельніков В. Ю. Теоретичні основи проектування як складової професійної діяльності педагога / В. Ю. Стрельніков // Імідж сучасного педагога. – 2004. – № 7. – С. 31-33.